

ENTREVISTA A UN CIUTADÀ DE LA GARRIGA

Aquest garriguenc va néixer l'any 1923, i comencem l'entrevista intentant fer memòria dels fets que van des de la seva infància fins la proclamació de la República. Com veurem , és un home llegit, i algunes coses les explica més pel que ha llegit, que pel que ha viscut, sobretot en aquest inici d'entrevista.

Quan governa el clero i els militars dictadura segura, perquè abans d'en Franco hi va haver el General Primo de Rivera (està clar que ell no va viure aquest procés històric). Aquest va morir i l'any 31 , quan jo tenia vuit anys, va venir la República. La proclamació de la República a La Garriga, es va viure de forma tranquil·la. En Macià va dir que tot treballador havia de tenir una caseta i un hortet. Els burgesos són les dretes i els treballadors som d'esquerres, i el diner crida al diner. És igual que el clero, sempre manarà.

Li pregunto si recorda alguna cosa de l'entrada dels nacionals...

Van trigar molt a entrar a la Garriga, i ja et diré perquè. Hi havia una metralladora a Can Borbó (em sembla que diu can Borbó), ara és a can Riera Marçà. Aquella metralladora anava fent baixes i per això van trigar a entrar. Aleshores, ja saps que els moros van així a quatre grapes, i va anar allà i va matar al que dominava la metralladora.

*La columna d'en Líster era aquí a la Garriga, i per això van venir a bombardejar. A les guerres sempre hi ha espionatge, i un d'aquí La Garriga va comunicar que hi havia la columna d'en Líster aquí a l'estació. Hi havia un tren aquí a la via morta carregat d'explosius. Això ho recordo jo, si no arriba marxar, mitja Garriga hagués desaparegut. **I la columna d'en Líster eren aquí darrera, a Can Rosselló,** perquè hi tenien les cuines de la tropa. De fet va caure, una bomba molt a prop del jardí d'aquí al darrera.*

Parlem una mica dels anys de l'escola....ell va anar a l'escola en anys de la República.

Vaig anar als Hermanos. Jo no sé escriure en català. Ara la canalla hi va prou contenta a l'escola, nosaltres hi anàvem amb por. Hi havia molt càstig. Passàvem per darrera les taules i si escrivies malament, patam! Cop de regla!. No ens ho passàvem massa bé. I a més a més perdíem molt de temps resant. Entràvem a les vuit del matí i resàvem, estudiàvem i quan sonava la campaneta, a jugar. Però abans de sortir, resar. Tornàvem a classe i resar. Quan tornàvem a la tarda, resar, i abans de marxar, resar un altre cop.

No vaig estudiar massa, i quan em tocava fer el batxillerat, hi havia vuit pessetes de diferència a pagar entre curs i curs, i el pare em va dir que aniria a classes particulars els vespres i de dia treballaria. Els meus companys hi van continuar fins que van entrar els nacionals. Jo quan va començar la guerra ja no estudiava.

Com et deia vaig anar a treballar amb el pare. Vam tenir la desgracia que el pare va morir quan jo tenia 22 anys. Quan va morir el pare vam fer el canvi de nom de la casa, però jo sempre li vaig dir a la mare, que mentre ella visqués , sempre seria la

mestressa de la casa. La família sempre ha viscut en aquesta casa. Jo vaig néixer aquí mateix. La mare quan em va tenir, ja tenia 43 anys.

Parlem del bombardejos...

El refugi es va fer a base de que l'ajuntament va demanar a tot el poble a que la gent anés dos cops ala setmana a picar gratuïtament. El meu germà va fer el forat de l'entrada. Però la construcció la va promoure el Comitè. Durant x vegades s'havia d'anar a col·laborar.

Recordo haver entrat moltes vegades al refugi. Quan hi va haver el bombardeig, a Can Illa hi havia els pilots rojos. Tots els pilots i tota l'aviació s'estaven aquí a Can Illa. Quan van bombardejar La Garriga, dels avions que hi havia Rosanes, que eren "cazas", no en va sortir cap ni un. Es va saber que el coronel d'aviació era feixista. En canvi quan van bombardejar Granollers si que van sortir.

Ho recordo perquè aleshores hi havia el racionament del pa, i anava a peu, perquè tenia una germana que servia a Granollers, i quan era a l'alçada de les Franqueses, vaig veure les faves, i darrera de les faves, una munió de "cazas", nacionals tots eh! Em vaig posar el bastó a la boca perquè sempre ens ho havien dit, que si queien bombes, ens havíem de posar un bastó a la boca. Van bombardejar, i llavors venien els cazas dels rojos que aterraven a Rosanes, i darrera venien els nacionals, això ho he vist jo!

Al cap damunt del campanar hi havia una sirena, i quan sonava, tots cap a dins del refugi. Quan sonava és que ja venien les paves, que ens dèiem nosaltres. Eren uns avions molt grossos.

El refugi era molt gros, hi cabien unes 500 persones, i cadascú hi tenia el seu lloc. També ens portàvem un pot per orinar. També hi entràvem menjar. Quan havien bombardejat, llavors passava una "caza", i feia l'observació, quan se n'anava aquest, ja ens n'anàvem cap a casa. Allà dins ens hi podíem passar hores. Hi entrava tota la família. La gent patia per si li fotien la casa a terra, però ja ens havien dit que allà dins no ens podia passar res. Com que tenia una certa profunditat, i era de sauló, no hi havia cap perill a dins.

Tothom qui vivia de la plaça en amunt, venia cap aquí dins. Allà on hi havia hagut el camp de futbol, per allà també n'hi havia hagut un de refugi. Però aquest que hi ha aquí, encara que passin 100 o 200 anys, encara hi serà. I me n'alegro molt que em diguis que ara serà visitable.